

²⁵. Scrisă în 1951, **Scaunele** a avut premiera la Paris în 1952 la Théâtre de Nouveau Lanery, stârnind polemici evidente, în care i-a avut apărători pe toți promotorii teatrului absurd: Audiberti, Adamov, Beckett. Piesa a fost elogiată în 1956, la reluare, de Jean Anouilh, într-un articol apărut în „Le Figaro”

²⁶. **Uciگاș fără simbrie** i-a avut în distribuție pe Radu Beligan (*Choubert*), Ion Lucian (*Dany*), Mircea Septilici (*Arhitectul*), Sanda Toma (*Portăreasa*). În anul premierei la Paris (1959), Ionescu a participat la Colocviul asupra teatrului de avangardă de la Helsinki cu *Discurs asupra avangardei*. În 1968, Teatrul de Comedie a făcut un turneu la Varșovia și Cracovia cu piesele **Opinia publică** și **Uciگاș fără simbrie**, iar în 1969 în Finlanda cu **Rinocerii** și **Uciگاș fără simbrie**. Tot în 1969, **Rinocerii** (și **Șeful sectorului suflute** de Al. Mirodan) au efectuat un turneu în Israel.

²⁷. Scrisă în 1953 și reprezentată pentru prima oară în 1955 la Théâtre du Quartier Latin, în regia lui Jacques Mauclair, **Victimele datoriei** a fost montată în 1968 (premiera: 14 decembrie) la Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra” în regia lui Crin Teodorescu și scenografia lui Paul Bortnovschi. Din distribuție făceau parte: Virgil Ogășanu (*Choubert*), Gina Patrichi (*Madeleine*), Mircea Albulescu (*Polițistul*), Ștefan Bănică (*Nicolas d'Eu*).

²⁸. **Lecția**. Premiera: 30 octombrie 1991 la Teatrul Național din Cluj, în regia lui Mihai Măniuțiu, scenografia Mihai Ciupe; i-a avut în distribuție pe Anton Tauf (*Profesorul*), Anda Chirpelean (*Eleva*), Viorica Mischilea (*Servitoarea*). Distins la Festivalul Național „I. L. Caragiale”, 1992, cu premiul pentru cea mai valoroasă piesă și premiul pentru originalitate *ex aequo* alături de **Cântăreața cheală** în regia lui Tompa Gabor. În iunie 1993, a participat la Festivalul „Printemps de la Comedie” de la Montpellier. În noiembrie 1993, a avut loc un apreciat turneu în Anglia. În octombrie 1994 – turneu în S.U.A. și Canada. În 1996: participare la *Festivalul de Dramaturgie Eugen Ionescu* de la Erfurt (Germania).

²⁹. Premiera: ianuarie 1992. În **Cântăreața cheală** a lui Tompa Gabor la Teatrul Maghiar de Stat din Cluj: Scenografia: Dobre Kóthay Judith; Dramaturg: Visky Andras; Ilustrația muzicală: Tompa Gabor; distribuția: Boer Ferenc (*Domnul Smith*), Spolarics Andreea (*Doamna Smith*), Bács Miklos (*Domnul Martin*), Panek Kati (*Doamna Martin*), Krisztina Pardanschi (*Mary, Jupâneasa*), Biró József (*Căpitanul de pompieri*), Salat Lehel (*Marioneta*).

³⁰. Dintre montările de după 1990 mai menționăm:

- **Rinocerii** la Teatrul Dramatic Constanța, regia: Laurian Oniga (12 martie 1993)
- **Jocul de-a măcelul**, regia: Beatrice Bleonț, Teatrul Casandra București, 1992
- **Jacques sau supunerea**, Academia de Teatru Târgu-Mureș, regia: Marius Oltean, 1992. Preluat de Teatrul Național Târgu-Mureș
- **Tabloul**, Teatrul „Radu Stanca” Sibiu, regia: Dan Alexandrescu, 1994
- **Cântăreața cheală**, Teatrul Național Chișinău, regia: Petru Vutcărau
- **Regele moare**, Teatrul „Eugen Ionescu”, Chișinău, regia: Petru Vutcărau
- **Scaunele**, Teatrul „V. I. Popa” Bârlad, regia: Dorin Mihăilescu (student A.T.F. București), 1995
- **Scaunele**, Teatrul de Stat Oradea, regia: Emil Gaju (actor), 1995
- **Cântăreața cheală**, în regia lui Tompa Gabor, montată la Teatrul din Limoges, 1997 (reeditare a spectacolului clujean).
- **Scaunele**, în regia lui Vlad Mugur, Teatrul Maghiar de Stat Cluj, 1997. În distribuție: Magda Stief și Biró József
- **Lecția**, Teatrul Casandra, regia: Vlad Massaci, 1997
- **Lecția**, Theatrum Mundi, regia și rolul principal: Horațiu Mălăie, 1996.
- **Regele moare**, Theatrum Mundi, 2002. Cu Marius Bodochi, Florina Cercel.

Eugen Ionescu despre creația teatrală

„Explicațiile pe care mi le dau eu însumi despre ceea ce fac mi se par incomplete sau false, sau fragile. Neștiind, așadar, care este țelul existenței, nu știu tocmai exact nici de ce scriu. Scriu totuși dintotdeauna, așa cum trăiesc dintotdeauna, întrebându-mă și care este sensul vieții mele. Sunt îndboldit să scriu, adică să mă întreb și să privesc, și să spun ce văd. Însă, scriind, faptul de a denunța ceea ce mi se pare că e rău, de a-i critica și parodia pe ceilalți și purtarea lor, de a fi moralist, – toate astea mi se pare că nu se înscriu decât într-un cadru foarte limitat. Iar când sunt pătinitor, mă întreb întotdeauna de ce așa și-mi spun că nu ar trebui să fiu. Hotărârile mele, luările mele de poziție au ca punct de plecare niște sentimente spontane, puțin controlabile, chiar dacă se traduc prin gânduri aproape limpezi, căci mai interesant decât să gândim ar fi să știm de ce gândim ceea ce gândim. Cred că sunt mai autentic atunci când exprim în operele mele uimirea și zăpăceala. Tocmai în uimirea asta se afundă rădăcinile vieții. În străfundul meu, noaptea e cea pe care o descopăr... noaptea sau mai degrabă o lumină orbitoare.”

(„Autorul și problemele sale” în *Note și contranote*, Ed. Humanitas, București, 1992)

„Unii îi reproșează astăzi teatrului că nu este al timpului său. După părerea mea, el este chiar prea mult așa. E ceea ce-i determină slăbiciunea și efemeritatea (...) Fiecare timp cere introducerea unui «extratimp» incomunicabil, în timp, în comunicabil. Totul este moment circumscris istoriei, desigur. Dar în fiecare moment este toată istoria: orice istorie e valabilă atunci când este transistorică; în individual se citește universalul.”

„Valoarea teatrului constă în îngroșarea efectelor, trebuie ca ele să fie îngroșate și, mai mult, să fie subliniate, să fie accentuate la maximum. A împinge teatrul dincolo de această zonă intermediară care nu e nici teatru, nici literatură înseamnă a-l restitui cadrului său propriu, limitelor sale firești. Trebuie nu să se ascundă sforile, ci să fie făcute și mai vizibile, în mod deliberat evidente, să se meargă în adâncimea grotescului, în caricatură, dincolo de palida ironie a spiritualelor comedii de salon. Nu comedia de salon, ci farsa, șarja parodică extremă. Umor, da, însă cu mijloacele burlescului. Un comic dur, lipsit de finețe, excesiv. Nici comedii dramatice. Ci o revenire la insuportabil. Să fie împins totul la paroxism, acolo unde sunt izvoarele tragicului. Să se facă un teatru de violență: violent comic, violent dramatic.”

„Să fie evitată psihologia sau mai degrabă să i se dea o dimensiune metafizică. Teatrul este în exagerarea extremă a sentimentelor, exagerare care dislocă plata realitate cotidiană. De asemenea, o dislocare, o dezarticulare a limbajului.

Dacă, pe de altă parte, actorii mă jenau pentru că mi se păreau prea firești, e pentru că și ei erau sau voiau să fie prea firești: renunțând să fie astfel, ei vor redeveni așa poate în alt mod. Trebuie să nu se teamă că nu vor fi naturali.

Ca să te smulgi din cotidian, din obișnuință, din lehamitea mentală care ne ascunde straniețatea lumii trebuie să primești. Fără o virginitate nouă a spiritului, fără o nouă conștientizare purificată a relațiilor existențiale nu există teatru, nu există nici artă; e nevoie de un fel de dislocare a realului, care trebuie să premeargă reintegrării sale.”

„N-am înțeles niciodată, în ce mă privește, deosebirea care se face între comic și tragic. Comicul fiind intuiție a absurdului, mi se pare mai deznădăjduit decât tragicul. Comicul nu oferă ieșire. Spun «deznădăjduit», dar în realitate el este dincolo sau dincoace de disperare ori speranță.

Pentru unii, tragicul poate părea, într-un anume sens, reconfortant, căci, dacă vrea să exprime neputința omului învins, zdrobit de fatalitate, de exemplu, tragicul recunoaște, tocmai prin asta, realitatea unei fatalități, a unui destin, a unor legi conducând Universul, de neînțeles uneori, însă obiective.

Iar această neputință omenească, această inutilitate a stăruințelor noastre, poate de asemenea să pară, într-un anume sens, comică.”

„Mi-am intitulat comedile «anti-piese», «drame comice», iar dramele mele «pseudo-drame» sau «farse tragice», căci, mi se pare, comicul este tragic, iar tragedia omului e vrednică de luat în râs. Pentru spiritul critic modern, nimic nu poate fi luat pe de-a-ntregul în serios, nimic pe de-a-ntregul în râs.”

„Dacă credem că teatrul nu e decât un teatru al cuvântului, e greu să admitem că el poate avea un limbaj autonom. El nu poate fi decât tributار altor forme de gândire ce se exprimă prin cuvânt, tributар filosofiei, moralei. Lucrurile sunt diferite dacă considerăm că cuvântul nu constituie decât unul dintre elementele-șoc ale teatrului. Mai întâi, teatrul are un fel propriu de a folosi cuvântul, și acesta e dialogul, e un cuvânt de luptă, de conflict. Dacă el nu este decât discuție la anumiți autori, aceasta este o mare greșeală din partea lor. Există alte mijloace de a teatraliza cuvântul: ducându-l la paroxism, pentru a da teatrului adevărata lui măsură, care stă în lipsa de măsură; verbul însuși trebuie întins până la limitele lui ultime, limbajul trebuie aproape să explodeze sau să se distrugă, în neputința lui de a cuprinde semnificațiile.”

(„Experiența teatrului” în *Note și contranote*, Ed. Humanitas, București, 1992)